

**UCHWAŁA NR LV/ /23
RADY GMINY TOPÓŁKA**

z dnia 7 grudnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Topólka na lata 2024 –2026

Na podstawie Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r., poz. 40, 572, 1463, 1688) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, 1429)

uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Topólka na lata 2024-2026 stanowiący Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Topólka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Wójt Gminy Topólka
Konrad Dariusz Lewandowski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

W GMINIE TOPÓŁKA NA LATA 2024-2026

I. WPROWADZENIE

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Topólka na lata 2024-2026 powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program ten jest strategicznym dokumentem Gminy Topólka opracowanym w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Rodzina jest pierwszym i fundamentalnym środowiskiem życia dziecka. Mówi się o niej, jako o podstawowej komórce społecznej, w której odbywa się wychowanie oraz opieka nad dzieckiem. Dopóki realizacja funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodziców przebiega prawidłowo, zapewniając tym samym dziecku ochronę praw i wszechstronny rozwój, wówczas rodzina jest najwłaściwszym miejscem harmonijnego wzrostu młodego człowieka.

Jednym z najważniejszych celów rodziny winna być dbałość, aby warunki socjalno-bytowe i atmosfera wychowawcza, w jakich przebywa dziecko były jak najlepsze. Rola rodziny nie kończy się jednak na tym etapie, ani wówczas gdy dziecko wchodzi w dorosłość i bierze odpowiedzialność

za swoje życie. Środowisko rodzinne nieustannie otacza człowieka i jest ono najważniejszym miejscem jego życia i rozwoju. Żadna inna forma nie jest w stanie go zastąpić. Rodzina ma do spełnienia określone funkcje względem swoich członków, w tym dzieci, oraz społeczeństwa. *„Funkcje rodziny to tyle, co wyspecjalizowane oraz permanentne działania i współdziałania członków rodziny, wynikające z bardziej lub mniej uświadomionych sobie przez nich zadań, podejmowanych w ramach wyznaczonych przez obowiązujące normy i wzory, a prowadzące do określonych efektów głównych i pobocznych”* (Z. Tyska)

Zdarza się jednak, że w rodzinie występują różne sytuacje wskazujące na niewłaściwe zachowania i postawy rodzicielskie, oraz pewne elementy ukazujące niestosowność różnych sytuacji życia rodzinnego. Jeżeli jednak w życiu codziennym rodziny, sytuacje o zabarwieniu negatywnym nasilają się, a towarzyszyć temu będzie brak więzi emocjonalnych, to wówczas można stwierdzić, że rodzina nie spełnia należycie powierzonych jej funkcji staje się wtedy rodziną dysfunkcyjną, w której występuje brak lub poważny niedostatek w zaspokajaniu potrzeb biologicznych, rozwojowych i uczuciowych, później następuje dezorganizacja całego środowiska wychowawczego, społecznego, a także emocjonalnego i strukturalnego. Rodzina dysfunkcyjna nie wywiązuje się w pełni z obowiązków wobec własnych dzieci, zaniedbując realizację funkcji, lub też stwarza zagrożenie występowania tego stanu. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielkość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

1. Diagnoza sytuacji rodziny i najbliższego środowiska
2. Analiza przyczyn pojawiających się kryzysów
3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziców
4. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej
5. Dążenie do integracji i reintegracji rodziny.

Odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy, tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale, oraz za jej zgodą. Powyższe oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji.

Interdyscyplinarną pomoc rodziną przeżywającym trudności, oraz sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka

i rodziny. Ich działania powinny opierać się na zasadach wzajemnej współpracy, oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu będzie odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej zasobów własnych, oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawy działań ujętych w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

✓ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (Dz. U. z 2023r. poz. 1426 ze zm.)

✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, (Dz. U. z 2023r., poz.1249)

✓ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (tj. Dz. U. z 2023r., poz. 901 ze zm.)

✓ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U.2021r., poz.1119)

✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 21939 ze zm.)

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Gmina Topólka jest małą, typowo rolniczą gminą. Według stanu na 31.12.2022r., liczba ludności gminy Topólka wyniosła 4763 osoby, z czego 49% stanowiły kobiety, a 51% mężczyźni. Topólka leży na Kujawach w centralnej części Polski. Administracyjnie przynależy do województwa kujawsko-pomorskiego, powiatu radziejowskiego. Powierzchnia Gminy wynosi około 102 km². Graniczy z siedmioma gminami: Lubraniec, Bytów, Izbica Kujawska, Osiećciny, Babiak, Piotrków Kujawski i Wierzbinek. Walorem Gminy jest dobrze rozwinięta turystyka. Przepiękne Jezioro Głuszyńskie jest doskonałym miejscem wypoczynku.

Problemem Gminy jest bezrobocie oraz niepełnosprawność w rodzinach.

Zdecydowanie większość rodzin korzystających z pomocy Ośrodka to rodziny z dziećmi potrzebujące wsparcia w różnym zakresie. Analizując dane z 2022 r. należy zaznaczyć, że najczęstszym powodem przyznania pomocy w tym zakresie było bezrobocie i związane z tym ubóstwo w rodzinach, a także niepełnosprawność i długotrwała choroba. Według danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Radziejowie w 2022 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Topólka wynosiła 230, w tym 51,30% stanowiły kobiety, 48,70% mężczyźni.

Tabele przedstawiają główne przyczyny udzielenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topółce w 2022 r. z podziałem na: tab. nr 1- powody udzielania pomocy i wsparcia, tab. nr 2- typy rodzin korzystających z pomocy społecznej, tab. nr 3- liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni kilku lat.

Powody udzielania pomocy rodzinom

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
UBÓSTWO	86
BEZROBOCIE	64
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	53
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	41
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	12
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	11
ALKOHOLIZM	10
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	10
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	6
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	4
BEZDOMNOŚĆ	3
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	3
ZDARZENIE LOSOWE	3
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	2

Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych

		Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny
Powód przyznania	Ogółem	1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Ubóstwo	86	43	13	11	19
Bezrobocie	57	20	13	8	16
Długotrwała lub ciężka choroba	46	23	9	10	4
Niepełnosprawność	38	19	7	6	6
Alkoholizm	11	7	1		3
wielodzietność	11				11

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	133	401
2017	142	416
2018	187	608
2019	158	414
2020	149	384
2021	173	417
2022	185	400

III. CELE PROGRAMU

1. CEL GŁÓWNY:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w szczególności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE:

- 1) Zapewnienie wsparcia rodzinom biologicznym w właściwym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci.
- 2) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak i rodzinie, w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- 3) Umożliwienie powrotu dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.
- 4) Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.
- 5) Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.
- 6) Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin z dziećmi w celu poprawy jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Topólka wychowujące dzieci i przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, których same nie mogą pokonać a także rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej i wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i jego powrotu do domu rodzinnego.

Odbiorcami programu są również rodziny, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

W szczególności Program jest skierowany do:

- rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo,
- rodzin żyjących w niedostatku materialnym, w tym bezrobotnych,
- rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- rodzin z dziećmi zagrożonymi niedostatkiem społecznym.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej dlatego tak ważny jest rozwój zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

V. REALIZACJA PROGRAMU- kierunki działań

Realizatorzy programu.

Założenia Programu w gminie Topólka powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty lub osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce realizujący go przy współpracy z:

1. Podmiotami publicznymi:

Urząd Gminy w Topólce;

Placówki oświatowe z terenu Gminy Topólka;

Placówki Służby Zdrowia;

Posterunek Policji w Topólce;

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Topólce ;

Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej;

Zespół kuratorski (kuratorzy społeczni i zawodowi)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie;

Powiatowy Urząd Pracy w Radziejowie;

Sąd Rejonowy w Radziejowie

2. Podmiotami niepublicznymi:

Organizacje pozarządowe;

Kościół i związki wyznaniowe z terenu gminy Topólka;

Do realizacji założonych celów ustalono następujące działania:

- systematyczna współpraca instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania dziecka,
- wspieranie rodzin w przezwyciężaniu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej,
- kierowanie do instytucji oferującej poradnictwo specjalistyczne m.in. wsparcie psychologiczno- prawne,
- przydzielanie asystenta rodziny,
- pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin ubogich,
- zintensyfikowana praca socjalna z rodziną,
- wsparcie interdyscyplinarne rodzin zagrożone przemocą domową,
- zapewnienie dzieciom z ubogich rodzin posiłków w szkole oraz stypendiów,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywających trudności.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- zmiana postaw społecznych
- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego

- wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego
- polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Topólka.

VII. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘTYCH POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

- liczba rodzin wymagających wsparcia,
- liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe
- liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie
- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny
- udział pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Topólka, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny został zaplanowany na lata 2024-2026. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej modyfikacji, weryfikacji i uzupełnianiu.

X. MONITORING

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Monitoring realizacji Programu odbywać się będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucję wiodącą przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Rezultatem monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Topólce w pierwszym kwartale następującego po sobie roku, składane Wójtowi Gminy Topólka. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Uzasadnienie

W związku z końcem okresu obowiązywania obecnej uchwały w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Topólka, zachodzi konieczność podjęcia nowej uchwały. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 w/w ustawy. Celem programu jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka. Zakłada się w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dziecka w jego naturalnej rodzinie lub jego powrotu do rodziny. Program ustala zadania, które realizować będą wyznaczone podmioty w zakresie wspierania rodziny przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych tj. min. ośrodek pomocy społecznej, szkoła, sąd, policja.

Program opracowano na lata 2024-2026.

W związku z powyższym uzasadnione jest przyjęcie niniejszej uchwały.